

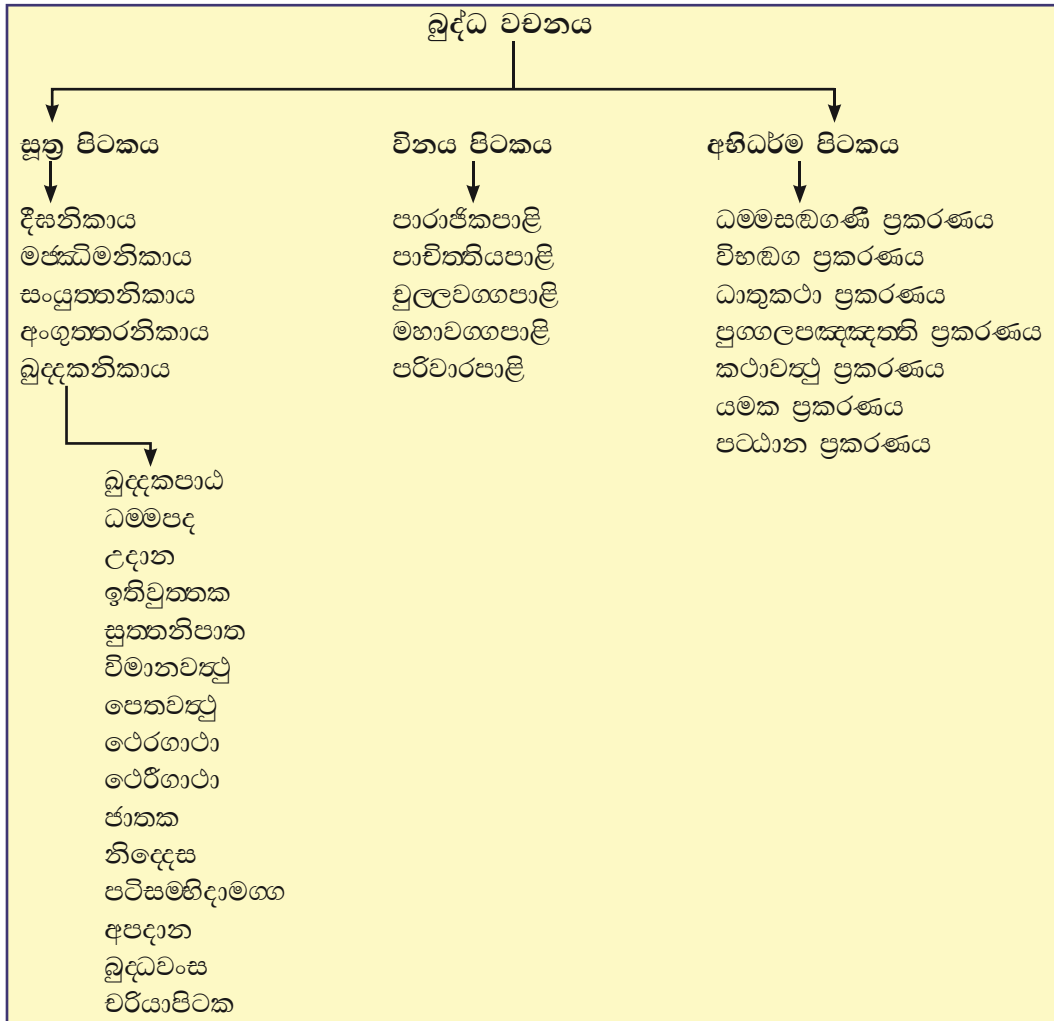
පණ්ණාසමො පාඨො

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පන්සාලිස් වසක් මුළුල්ලෙහි දේශනා කළ බුද්ධච්චනය, මුල් ම අවධියේ දී 'ධම්ම' යන වචනයෙන් හඳුන්වනු ලැබී ය. "ධම්මවකකං පවනෙනතුං ගච්ඡාමි කාසිනං පුරං", "දෙසෙථ හිකඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිමනිකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං." යනාදී දේශනාවලින් ඒ බව ප්‍රකට වේ. පසුව විනය ශික්ෂා පැනවීමත් සමග බුද්ධච්චනය ධම්මවිනය" යන වචනයෙන් හඳුන්වා ඇත. "ධම්මො ච විනයො ච දෙසිතො පඤ්ඤානො සො වො මමච්චයෙන සඤ්ඤා", "ඉදානි මයං ධම්මං ච විනයං ච සඛ්ඛායෙය්‍යාම" යනාදී දේශනාවලින් එය සනාථ වේ. බුද්ධපරිනිර්වාණයෙන් පසු ශාසනභාරධාරී මහතෙරවරු ධර්මය සංගායනා කොට සූත්‍ර, විනය, අභිධර්ම යනුවෙන් පිටකත්‍රයකට බෙදූහ. මේ පිටකත්‍රය දේශනාව අනුව විශේෂ නම් තුනකින් හඳුන්වනු ලබයි.

- සූත්‍ර පිටකය - වොහාර දෙසනා
- විනය පිටකය - ආණා දෙසනා
- අභිධර්ම පිටකය - පරමඤ්ඤා දෙසනා

වගයෙනි.

මෙම දේශනාව මහරහත් උතුමන් විසින් මහත් පරිශ්‍රමයෙන් පරපුරින් පරපුරට වනපොත් කොට ගෙන ගෙන එන ලදී. බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් වසර 440 ක් ගිය තැන වළගම්බා රාජ්‍ය සමයේ මාතලේ අළුවිහාරයේ දී බුද්ධච්චනය පුස්තකාරූඪ කරන ලද්දේ මතු ඇතිවන උපද්‍රවයන් වළකාලනු සඳහා ය. එසේ සංග්‍රහ කළ ඒ ඒ පිටකයන්ට අයත් ග්‍රන්ථ සංග්‍රහය පහත සඳහන් පරිදි වේ.

බුද්දක නිකාය හා උදාන පාළි

“ධපෙඤා චතුරොපෙනෙ - නිකායෙ දීඝමාදිකෙ,
තදඤ්ඤං බුද්ධවචනං - නිකායො බුද්දකො මනො”

යන විග්‍රහයට අනුව දීඝනිකාය, මජ්ඣිමනිකාය, සංයුතනිකාය, අභිගුත්තරනිකාය යන ප්‍රධාන නිකාය ග්‍රන්ථ හතරෙහි ඇතුළත් නොවූ ධර්ම කොට්ඨාස බුද්දකනිකාය නම් වෙයි.

ග්‍රන්ථ පහළොවකින් පරිමිත බුද්දකනිකායේ තෙවන ග්‍රන්ථය උදානපාළිය යි. අටුවාවෙහි උදාන යන්න විග්‍රහ වන්නේ “කෙනසේන උදානං? උදානසේන උදානං. කිමීදං උදානං නාම? පිතිවෙගසමුඨ්ඨාපිතො උදානාරො” යනුවෙනි. ඒ අනුව උදානාර්ථයෙන් උදාන නම් වෙයි. උදාන නම් ප්‍රීතිවේගයෙන් නඟාලූ වචනය යි.

බුද්ධසෝම තෙරුන් “සොමනසසඤ්ඤාණමයිකඤ්ච ගාථාපටිසංයුතතා දෙවඅසීති සුතතනතා උදානනති වෙදිතබ්බං.” යනුවෙන් කීහ. ඒ අනුව සොමිනස හා එක්වූ ඥානය සම්බන්ධ වූ ගාථාවන්ගෙන් යුක්ත 82 ක් වූ සූත්‍ර උදානය යි දතයුතු ය. තවද සොමිනස හා ඤාණය තුළින් ප්‍රභව වූ ගාථා සහිත සූත්‍ර උදාන නම් වෙයි. උදානපාළියට අර්ථකථාවක් සම්පාදනය කළ හදනතාවරිය ධම්මපාල හිමියෝ උදාන යන්නෙහි අර්ථ විස්තරය මෙසේ දක්වති. “ මුවින් ඉතිරි ගිය වචනය උදාන නම් වන්නේ ය. ඉතිර යෑමෙහි හේතුව ප්‍රීතිසෝමනස්සය යි. ධර්මසංවේගාදිය ද හේතු වෙයි. ප්‍රීතිසෝමනස්සය නිසා වේවයි ධර්ම සංවේගය නිසා වේවයි මුවින් ඉතිර ගිය ගිලිහෙන යම් තෙපුලක් ඇද්ද එය උදාන වශයෙන් සැලකිය යුතු ය. තෙල් ආදිය භාජනයකට දමූ විට නියමිත ප්‍රමාණය ඉක්මවා යනවිට උතුරා යයි. මෙසේ ප්‍රීතිවේගය මගින් මතු කරවන වින්තනයේ පැතිරීම ඇතුළු හදවතට දරාගත නොහැකි වූ විට වචන මාර්ගයෙන් පිටවේ. එහිදී අසන්නෙකු ගැන අවධානයක් යොමු නො වේ. මෙබඳු ප්‍රකාශන උදාන නම් වෙයි.” තවද උදාන බුද්ධභාෂිත, ශ්‍රාවකභාෂිත, ප්‍රත්‍යක්‍ෂබුද්ධභාෂිත යැයි තෙවදැරුම් වේ. පවෙච්ඡෙදාන උදාන ධර්මවිසාණ සූත්‍රයේ එයි. ශ්‍රාවක භාෂිත උදාන ථෙර-ථෙරීගාථාවන්හි එයි. උදානපාළියෙහි සඳහන් වන්නේ සමයක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ උදානයෝ ය.

උදානපාළිය වර්ග 8 කින් හා සූත්‍ර 82 කින් යුක්ත ය. උදානයේ 82 ක් ඇති බව කියන නමුදු උදානපාළියෙහි ඇත්තේ අසූවක් පමණි. ඒ ඒ වර්ග හඳුන්වා ඇත්තේ ප්‍රථම සූත්‍රයේ නාමයෙන් හෝ වැදගත්කමින් උසස් ම සූත්‍ර සංග්‍රහ වන සූත්‍ර නාමයෙනි. ඒ වර්ග අට මෙසේ ය.

- බොධිවග්ග
- මුවලිඤ්චග්ග
- නන්දවග්ග
- මෙඝියවග්ග
- සොණවග්ග
- ජවචන්දවග්ග
- චූලවග්ග
- පාටලිගාමියවග්ග

මූලික පිරිවෙන් 5 ශ්‍රේණියට නියමිත කර ඇත්තේ බෝධිවර්ගයේ 8 වන සංගාමජී සූත්‍රය, මුවලිඤ්චවර්ගයේ 6 වන ගබ්හිනී සූත්‍රය හා නන්දවර්ගයේ 3 වන නන්ද සූත්‍රය යි.

උදානපාළියේ අන්තර්ගතය

උදානපාළිය ධර්මකරුණුවලට වඩා සිද්ධිවලට ප්‍රමුඛතාව දෙන කෘතියකි. ඒ ඒ උදාන ගාථාවන්ට පාදක වූ ධර්ම කරුණු ඊට සම්බන්ධ කථා වස්තුව ආශ්‍රයෙන් මෙහි පැහැදිලි කෙරේ.

පළමුවන බෝධිවර්ගයේ පටමාහිසම්බෝධි සමයෙහි කරුණු කිහිපයක් විස්තර වේ. බුදුන් වහන්සේ පටිච්චසමුප්පාදය මෙතෙහි කිරීම ආදී පුවත් මෙහි ඇතුළත් ය. අවසාන සූත්‍රයේ දාරුචීරිය කථාපුවත විස්තර වේ. බ්‍රාහ්මණධර්ම පිලිබඳ ව උදානයන්ගෙන් විස්තර වෙයි.

දෙවන මුවලිඤ්චර්ගයේ බුද්ධත්වයෙන් පසු අකාලමේඝයක් පැමිණි අවස්ථාවක මුවලිඤ්ච නාරජු බුදුරදුන්ට ආරක්‍ෂාව සැලසූ අයුරු විස්තර වේ. කොසොල් රජු හා මගධ රජු අතර වූ සාකච්ඡාව රාජ සූත්‍රයේ ද බුදුසසුන පිහිටුවීමෙන් පසු අන්‍ය තීර්ථකයන් ලාභසත්කාරවලින් පිරිහීම පිළිබඳ ව සක්කාර සූත්‍රයේ ද එක්තරා පිරිවැර්ජයක් ගර්හිතී වූ බිරිය සඳහා ගිනෙල් ලබා ගැනීමට ගොස් සිදු වූ සිද්ධියක් ගබ්හිතී සූත්‍රයේ ද මහණකමෙහි සුවය රජසැපවල ද නැති බව හද්දිය සූත්‍රයේ ද දැක්වේ.

තෙවන නන්දවර්ගයේ ඇතුළත් නන්ද සූත්‍රය බුදුරදුන්ගේ සහෝදර වූ නන්ද තෙරුන් මූල දී මහණකමෙහි නොඇලී සිටි අයුරුත්, පසුව බුදුරජ විසින් එය දුරුකළ සැටිත් විස්තර වේ. යසෝජ සූත්‍රයේ යසෝජ තෙරුන් ප්‍රමුඛ 500ක් රහතුන් ගැන කියවේ. මෙහි කියවෙන උදානගාථාගේ හික්‍ෂුවකගේ ගුණාංග විස්තර වේ.

සිවුවන මේඝියවර්ගයේ බුද්ධෝපස්ථායක මේඝිය තෙරුන් භාවනාවකට ගොස් නැවත පැමිණීමේ සිද්ධියක් විස්තර වේ. ජුණ්භ සූත්‍රයේ සැරියුත් තෙරුන්ට ටොක්කක් ඇණ යක්‍ෂයෙකු පණපිටිත් අපායගාමී වීම විස්තර වේ. නාග සූත්‍රයෙහි බුදුරදුන් පාරිලෙයා වනයට වැඩමවීමේ සිද්ධිය දැක්වේ. මෙම වර්ගයේ උදානගාථාවල සිත ගැන විස්තර වන ධර්ම කරුණු ඇතුළත් ය.

පස්වන සෝණවර්ගයේ මුගලන් තෙරුන් දුශ්ශීල හික්‍ෂුවක් උපෝසථාගාරයෙන් තෙරපා දමූ පුවතක් උපොසථ සූත්‍රයෙහි අඩංගු ය. භයවන සූත්‍රයේ සෝණකුටිකණ්ණ තෙරුන්ගේ කථාව ඇතුළත් වෙයි. මෙහි එන උදානගාථාවලින් ආර්ය ශ්‍රාවකයන්ගේ චිත්ත-වෛතසික ධර්මයන් පිළිබඳව තොරතුරු විස්තර වේ.

ජව්වඤ්චවර්ගයේ පළමු සූත්‍රයෙන් බුදුරදුන් වාපාල වෛතසස්ථානයේ දී ආයුසංස්කාර අත්හැරීමේ පුවත විස්තර කෙරේ. 4 වන සූත්‍රය ජාත්‍යන්ධියන් අලියෙකුගේ රුව කියූ සැටි දැක්වෙන උපමා කථාවකින් යුක්ත ය. එහි එන “ජව්වඤ්ච” යන වචනය මෙම වර්ගය නම් කිරීමට ද මුල් විය. අන්‍යලබ්ධික තීර්ථකයන්ගේ දර්ශනයන් බොහෝ උදාන ගාථාවලින් විවරණය වේ.

හත්වන මුලවර්ගය කුඩා සූත්‍ර 10 කින් (දහයකින්) යුක්ත ය. එහි 9 වන සූත්‍රය උදපාන සූත්‍රය යි. බුදුරදුන් මල්ලරට ථූප නම් බමුණුගමට පැමිණි විට උන්වහන්සේට පැන් නොලැබෙන සේ තණකොළ දමා ලී වැසූ සැටි දැක්වේ. 10 වන සූත්‍රයේ උදේන රජුගේ මෙහෙසිය වූ සාමාවතියගේ මරණය ගැන සඳහන් ය. උදාන ගාථාවලින් පාපකර්ම, ක්ලේශධර්ම පිළිබඳ විස්තර වේ.

අටවන පාටලීගාමීයවර්ගය බුදුරදුන් අන්තිම දානය පිළිගැනීම, නාගසමාල තෙර බුදුන්ගේ පාත්‍රය බිමදමා අන්‍යතීර්ථකයන් වෙත යාම ආදී පුවත් විස්තර වන්නකි. මෙහි නිර්වාණය පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් උදාන ගාථාවන්ගෙන් යුක්ත ය. මෙසේ උදානපාලිය බුද්ධශාසනයේ ඓතිහාසික සිද්ධි සමූහයක් විස්තර වන රසවත් ආබ්‍යානමය සූත්‍ර ඇතුළත් ග්‍රන්ථයක් ලෙස හඳුනාගත හැකි ය.

මෙසේ උදාපාලියෙහි සූත්‍ර 80 කි, වර්ග 8 කි, ගාථා 95 කි. බණවර අටහමාරකි.

සංගාමජී සූත්‍රය

දිනක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකගනු පිණිස දෙවිරම් වෙහෙරට පැමිණි සංගාමජී තෙරණුවෝ දිවාකාලය ගසක් මුල ගත කළහ. උන්වහන්සේගේ ගිහිකල බිරිඳ දරුවා ද රැගෙන එහි පැමිණ, “ශ්‍රමණය, කුඩා පුතෙකු ඇත්තියක් වෙමි, මා පෝෂණය කරන්න” යැයි පැවසුවා ය. තුන්වන වතාව තෙක් එසේ කීවද, නිහඬව සිටි තෙරුන් දක “ඔබේ පුත්‍ර බාරගන්න” යැයි පවසා මදක් ඉවතට ගොස් සැඟවී බලා සිටියා ය. සංගාමජී තෙරණුවෝ ඔහු දෙස බැලීමක් හෝ කථාබහක් නො කළහ. එය දුටු කාන්තාව “මොහුට පුත්‍රගෙන් පලක් නැතැ”යි ආපසු පැමිණ දරුවා රැගෙන ගියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය දක “ආයනනිං නාහිනඤ්ඤනි...” යනාදි උදානය වදාළ සේක.

ගබ්හිනී සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා පරිව්‍රාජකයකුගේ තරුණ බිරිඳක් ගැබ්ගෙන දරු ප්‍රසූතියට ආසන්නව සිටියා ය. ඔ දරු ප්‍රසූතිය පහසු වනු පිණිස ගිතෙල් සොයාගෙන එන ලෙස පරිව්‍රාජකයාට තෙවරක් ම පෙරැත්ත කළා ය. එකල පසේනදි කොසොල් රජුගේ කෝෂ්ඨාගාරයෙන් ගිතෙල්, තලතෙල් රිසිතාක් පානය කොට යෑමට මහණ බමුණන්ට ඉඩ දී තිබිණ. එහෙත් ගෙනයාම තහනම් විය. පරිව්‍රාජකයා එම කෝෂ්ඨාගාරයට ගොස් හැකි තාක් තෙල් බී අවුත් වමාරා දීමට තැත් කළේ ය. හෙතෙම වැමැරීමට හෝ විරේක කිරීමට නො හැකිව දැඩි වේදනාවෙන් ඔබ්මොබ පෙරළෙන්නට විය. සැවැත්තුවර පිඬුසිඟා වඩින අතරතුර දී බුදුරදුන්ට එය දකගන්නට ලැබිණ. එය නිමිති කරගෙන කෙලෙස්වලින් මිදුණු පුද්ගලයාට එබඳු පීඩා නැති බව පැවසෙන “සුබ්නො වත යෙ අකිඤ්ඤනා...” යනාදි උදාන ගාථා වදාළ සේක.

නඤ්ඤ සූත්‍රය

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවිරම් වෙහෙර වැඩවසන සමයෙහි නඤ්ඤ තෙරණුවෝ බොහෝ හික්කුන්ට තමා සිවුරු හැර යන බව ප්‍රකාශ කළහ. එක්තරා හික්කුවක් මේ පුවත බුදුරදුන්ට සැල කළේ ය. බුදුරදුහු නඤ්ඤ තෙරුන් කැඳවා අකමැත්තෙන් බඹසර හැසිරෙන්නේ දැයි විමසූහ. නඤ්ඤ තෙර වහා එන්නැයි ජනපද කලායාණිය තමාට කියූ වදන් සිහි වන බව බුදුරදුන්ට කීය. ඉක්බිති බුදුහු නඤ්ඤ තෙරුන්ගේ අතින් අල්ලාගෙන දෙවිලොවට ගොස් රන්වන් පැහැති අප්පරාවන් 500ක් පෙන්වූහ. නඤ්ඤ තෙර බුදුන් වහන්සේගෙන් අප්පරාවන් ලබා ගැනීමේ පොරොන්දුව මත බඹසර විසීමට එකඟ විය. ඉක්බිතිව බඹසර වැස රහත් වූහ. මේ සිද්ධිය අරමුණු කොට “යසස නිතතිණණා පඬෙකා ව...” යනාදි උදානය පසුව උන්වහන්සේ වදාළ සේක.

අභ්‍යාස

01. කෙටි පිළිතුරු සපයන්න.

- i. උදානපාළියේ සූත්‍ර ගණන කීය ද?
- ii. උදානපාළියේ වර්ග සංඛ්‍යාව කීය ද?
- iii. උදානපාළියේ ඛණ්ඩර ගණන කීය ද?
- iv. උදානපාළිය බුද්දකනිකායේ කීවෙනි ග්‍රන්ථය ද?
- v. බුද්දකනිකායට අයත් ග්‍රන්ථ සංඛ්‍යාව කීය ද?

02. සුදුසු වචන යොදා හිස්තැන් පුරවන්න.

- i. ඉදානි ..... ධම්මං ව ..... ව සඛගායොගාම.
- ii. දෙසෙට් ..... ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣිමනිකායං පරියොසානකල්‍යාණං.
- iii. ධම්මවකකං .....ගවජාමි කාසිනං පුරං.
- iv. තදඤ්ඤං ..... නිකායො ..... මනො.
- v. කිම්දං ..... නාම. පීතීවෙගසමුට්ඨාපිතො .....

03. දී ඇති වචන යොදා වාක්‍ය සම්පූර්ණ කරන්න.

කථාවස්ථුප්පකරණය / වට්ඨගාමිණී අභය / පාටලිගාමිය / බ්‍රාහ්මණධර්ම / වොහාර දෙසනා / ජුණ්ණ උපොසථ / වාපාලවෙතිය / 95 කි. / ආණාදෙසනා.

- i. උදානපාළියේ ඇති උදානගාථා ගණන .....
- ii. .... උදානපාළියේ අවසාන වර්ගය යි.
- iii. බෝධිවර්ගයේ උදානගාථාවලින් කීයවෙන්තේ ..... ගැන යි.
- iv. මුගලන් තෙර දුසිල් හික්කුචක උපෝසථාගාරයෙන් තෙරපූ පුවත සඳහන් වන්නේ ..... සූත්‍රයේ ය.
- v. යක්ෂයකු සැරියුත් තෙරුන්ගේ හිසට පහර දුන් පුවත සඳහන් වන්නේ ..... සූත්‍රයේ ය.
- vi. ත්‍රිපිටකය පුස්තකාරුඪ කළේ ..... රජ සමයෙහි ය.
- vii. මොග්ගලීපුත්තනිස්ස තෙරුන් රචනා කළ ත්‍රිපිටකයට ඇතුළත් ග්‍රන්ථය .....
- viii. සූත්‍රපිටකය හඳුන්වනු ලබන්නේ ..... නමිනි.
- ix. .... විනය පිටකය හඳුන්වයි.
- x. බුදුරදුන් ආයුසංස්කාර ඇත්තැරියේ ..... ස්ථානයේ දී ය.

04. පිළිතුරු සපයන්න.

- i. බුද්දකනිකාය හඳුන්වා ඇති ගාථාව ලියන්න.
- ii. උදානපාළියේ වර්ග පිළිවෙළින් ලියන්න.
- iii. විනයපිටකයට අයත් ග්‍රන්ථ පහ නම් කරන්න.
- iv. උදානපාළියේ ඇතුළත් බුද්ධවර්තයට සම්බන්ධ සිද්ධි 5ක් ලියන්න.